

SAMMENDRAG AV

VEIKART FOR HAVBRUKSNÆRINGEN

SUNN VEKST

~~~~~

Vår visjon er at norsk lakseoppdrett skal være verdens mest effektive og miljøvennlige industrielle produksjon av protein.

~~~~~

Hovedmål:

- Innen 2030 må oppdrett av laks skje med en teknologi som eliminerer problemene med lakselus, hindrer rømming og tar vare på verdien av partikulært materiale.
- I 2030 skal næringen eksportere laks for mer enn 200 milliarder kroner, og være en av Norges viktigste eksportnæringer.
- Leverandørene til havbruksnæringen skal gjennom satsing på forskning og innovasjon være en vesentlig bidragsyter til utvikling av norsk havbruk. I tillegg skal eksporten av produkter og tjenester femdobles innen 2050.

Dette skal oppnås gjennom *Sunn Vekst*:

- Sunn Laks og god fiskevelferd
- Sunn Mat for en voksende verdensbefolkning som har større fokus på helse
- Sunn Produksjon, der en setter biologien og naturens bæreevne foran vekst
- Sunn Økonomi i næringen og for samfunnet

Norsk havbruk har opplevd en nærmest eventyrlig utvikling siden den spede oppstarten på 1970-tallet. Oppdrett av laks og ørret var da hovedsakelig å regne som en tilleggsnæring for kystbefolkningen. Norsk lakse- næring har siden 1980 økt produksjonen fra 4000 tonn til ca. 1,2 millioner tonn. Det medfører at næringen i gjennomsnitt produserer omtrent 14 millioner måltider laks hver eneste dag, året rundt. Fram til 2013 hadde man en periode på rundt 20 år med meget høy produksjonsvekst av laks i Norge på om lag 10 prosent hvert år. Deretter har produksjonen stagnert, og gikk i 2016 ned med ca. 5 prosent fra året før på grunn av lakselus og følgekonskvenser av denne.

Næringen er en av landets viktigste eksportnæringer. I 2016 stod sjømat for over 12 prosent, og laks alene for over 8 prosent, av den totale norske eksportverdien. Norge står i dag for over 50 prosent av global oppdrett av laks. På grunn av store volumer av ferskvanns-akvakultur i Asia, er Norge, i henhold til FAO, likevel ikke høyere opp enn på åttendeplass globalt når det gjelder total akvakulturproduksjon.

Norsk lakseoppdrett har høy grad av industrialisering, sammenlignet med annen oppdrett. Til tross for dette ligger det et stort potensial til forbedring gjennom ytterligere industrialisering, oppgraderte tradisjonelle oppdrettsløsninger og overføring av teknologi fra andre næringer. I fremtiden vil vi også se løsninger som i stadig større grad skiller seg fra tradisjonell produksjonsteknologi.

Havbruksleverandørene, som er leverandørindustrien tilknyttet den havbruksbaserte verdikjeden, er blant verdens mest innovative og teknologisk ledende bedrifter på sitt område.

I tillegg til å være leverandør til sjømatnæringen selger de produkter og tjenester også til den maritime bransjen og petroleumsnæringen. Den totale verdiskapingen i 2015 fra disse leverandørene til hele sjømatnæringen, inkludert tilhørende ringvirkninger, er av SINTEF beregnet til 23 milliarder kroner i 2015.

Havbruksleverandørene gjennomgår for tiden en konsolideringsfase med oppkjøp og fusjoner. Store etablerte konsern, i og utenfor næringen, kjøper opp nasjonale og internasjonale teknologi- og servicebedrifter. Konsolideringen ventes å fortsette. Større norske havbruksleverandører har etablert seg i utlandet med egne organisasjoner for salg av varer og tjenester på det internasjonale markedet. Fortsatt vil det norske hjemmemarkedet være viktig, ikke minst for utvikling av nye løsninger. Eksporten av utstyr og tjenester har samtidig et stort potensiale og kan overgå verdien av de nasjonale leveransene.

LAKSEOPPDRETT EN DEL AV LØSNINGEN

Verdens befolkning vokser raskt, den blir eldre, rikere og flere bor i byer. I løpet av de siste 50 årene er verdens befolkning doblet og verdensøkonomien seksdoblet. Det forventes at middelklassen i fremvoksende økonomier vil tredobles frem mot 2050. Økning av verdens middelklasse og dens kjøpekraft gir et stort og voksende marked for norsk sjømat. Norsk laks er for dyr til å kunne gi mat til verdens fattige befolkning, men er likevel et viktig bidrag til verdens matproduksjon.

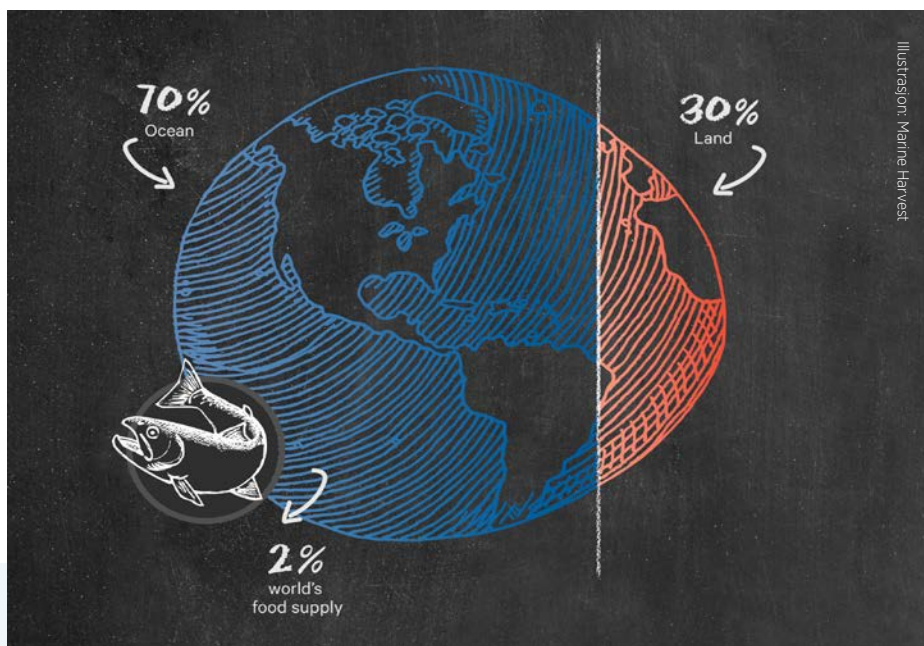
Verden trenger trygg, sunn og god mat produsert på en bærekraftig og effektiv måte. Sjømat har potensialet til å levere dette. Hele 70 prosent av kloden er dekket av vann, likevel kommer om lag bare to prosent av verdens matproduksjon fra havet. Klimapåvirkningen fra landbruket er også betydelig høyere enn fra akvakultur. For å ha nok mat til en stadig økende verdensbefolkning må derfor marin oppdrettsbasert produksjon økes.

Helsemyndighetene verden over, medregnet Verdens helseorganisasjon (WHO), anbefaler økt inntak av sjømat for å bedre folkehelsen.

Oppdrettslaks er sunn og trygg mat. Den er en av de beste kildene til Omega-3 i kostholdet vårt. Et strengt regelverk og regelmessige kontroller sikrer at oppdrettslaksen er trygg å spise. Det er godt dokumentert at fisk, som oppdrettslaks, er sunt og helsebringende. Blant annet beskytter den mot hjerte- og karsykdom, ifølge Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM).

Tilgang til forråvarer representerer på mange måter både en mulighet og en trussel for lakse-næringen. Trussel gjennom begrenset tilgang til Omega-3-oljer og fiskemel. Mulighet gjennom at oppdrett av laks er en av de mest effektive måtene å produsere protein på. Samtidig utnyttes mange biprodukter i forproduksjonen.

Økt lakseproduksjon og større utnyttelse av de muligheter produksjon i havet gir, er en del av fremtidens bærekraftige matproduksjon. De framtidige markedsmulighetene for norsk laks er avhengig av at konsumentene fortsatt opplever norsk laks som en sunn, bærekraftig og ettertraktet vare.

SUNN VEKST

Videre vekst bygger på en erkjennelse av at det er behov for å øke produksjonen av mat fra havet, samtidig som det er nødvendig med betydelige endringer i næringen. Ny teknologi er avgjørende for å nå visjonen, og næringen må akseptere at veksten ikke kan skje før miljøutfordringer som lakselus er løst og under kontroll. Nasjonens fremtidige potensial for produksjon av laks er viktigere enn kortsiktige resultater og et ensidig fokus på produktionsvekst.

Med våre store hav- og kystområder med riktig temperatur og godt utbygd infrastruktur, har Norge et betydelig fortrinn når det gjelder effektiv lakseproduksjon. Norsk havbruk kan også bygge videre på lange tradisjoner, løsninger og kompetanse fra marine og maritime næringer.

De totale produksjonskostnadene i norsk havbruk må reduseres for å sikre fremtidig konkurransekraft. Det er derfor behov for ytterligere industrialisering. I tillegg kreves en proaktiv tilnærming til dagens utfordringer i næringen, fremfor å bruke store ressurser på å håndtere problemene i ettertid. Et samarbeid mellom aktører som bidrar til «crossover» for

å utnytte løsninger og kompetanse fra andre bransjer vil bli viktig. Teknologi som har vært benyttet i petroleumsbransjen og maritim næring, utvikles nå til bruk innen havbruk.

Regjeringens ambisjon er at Norge skal være verdens fremste sjømatnasjon med en femdobling av lakseproduksjonen og en seksdobling av verdiskapning fra 2010 fram mot 2050. Selv om veksten i norsk lakseproduksjon har stagnert siden 2012 er potensialet for videre ekspansjon stort.

Fremtidig vekst i oppdrettsbransjen kan komme i form av både økt produksjon, større videreføring, offensiv produktutvikling og økt markedsutvikling. I tillegg er det et stort potensial for økt salg av teknologi og service til internasjonal oppdrettsnæring. Dette inkluderer også produkter og tjenester innenfor forskning og fiskehelse. Norsk laks er en sterk merkevare både nasjonalt og internasjonalt. På grunn av bransjens miljøutfordringer, og måten disse har blitt håndtert på, sliter bransjen likevel med omdømmet. Deler av næringen har ikke i tilstrekkelig grad erkjent disse utfordringene.

UTVIKLING OG INNOVASJON

Høy innovasjonstakt er nødvendig. Myndighetenes ordning med utviklingstillatelser er ment å stimulere utvikling av banebrytende nye løsninger for flere av de miljøutfordringene som oppdrettsnæringen har. Denne ordningen har blitt godt mottatt av næringen.

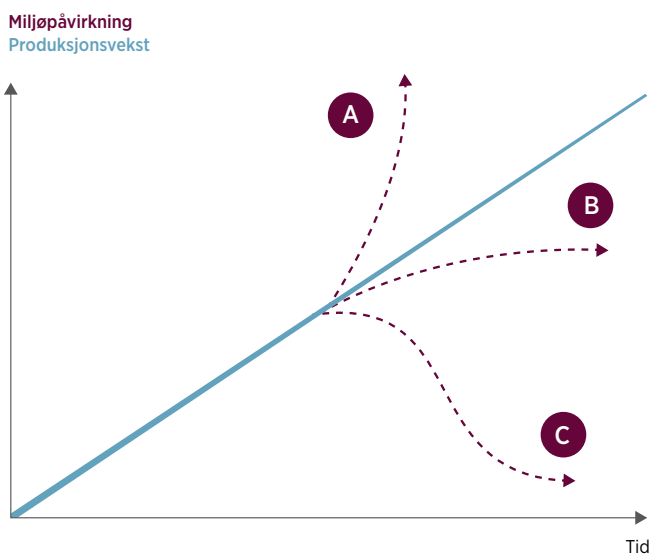
Fokuset må rettes inn mot å utvikle løsninger som hindrer lusepåslag, spredning av smitte og rømming, i tillegg til å kunne samle opp ressurser som i dag går til spille. Det betyr ikke at den eneste løsningen er helt lukkede anlegg, men fremtidens oppdrettsanlegg må ha andre og smartere barrierer mot smitte og rømming enn i dag.

Noen av de nye oppdrettsløsningene kan gjøre det mulig med produksjon av laks andre steder i verden, der det ikke er de naturgitte forutsetningene som i Norge med en lang kystlinje, dype fjorder og riktig vanntemperatur. Med de høye prisene vi har i dag vil også landbaserte anlegg kunne bli lønnsomme. Utviklingen av nye løsninger med mindre miljøpåvirkning og billigere produksjon, vil derfor være nødvendig for å styrke norsk havbruks totale konkurransekraft. Norsk Industri har ambisjon om at norsk havbruk skal sikre sin globale konkurransekraft gjennom alltid å ligge i forkant av utviklingen.

Målet er at norsk havbruk skal være størst og best innen oppdrett av laks gjennom bærekraftig vekst, høy innovasjonstakt, ytterligere industrialisering og videre utvikling av produkter og markeder.

AMBISJONSNIVÅ

Ønsket produksjonsvekst er illustrert med den blå linjen i figuren mens ulike forløp for miljøpåvirkningen er vist med stiplede rød linje. Ytterligere økning av produksjonsvolumet med dagens utslippsgrad vil medføre en uakseptabel utvikling av miljøpåvirkning som angitt i forløp (A). Selv om vi lykkes med å stabiliserer den total påvirkning på nivå som i dag (B), vil den ikke være bærekraftig på sikt. Nye løsninger, med langt lavere miljøbelastningen pr kilo produsert fisk (C), må utvikles for at vi kan oppnå en produksjonsvekst i tråd med næringens og myndighetens ambisjoner.

VEIKARTETS ANBEFALINGER

For å sikre sunn vekst innen lakseoppdrett er det en forutsetning at næringen og myndighetene sammen bidrar til økt kompetanse, teknologiutvikling og økt industrialisering.

Norsk Industri foreslår følgende tiltak:

Forvaltning og regelverk

- Ordningen med utlysning og tildeling av utviklingstillatelser må forlenges inntil miljøutfordringene som er pekt på i veikartet er løst.
- Ordningen med produksjonsområder videreføres, men med større områder og strengere reguleringer for brakklegging og bruk av «branngater» for å redusere faren for smittespredning.
- Anlegg som ikke er rømnings sikre innen 2024 blir pålagt merking av all laks for sporing og enklere utfisking.
- Det opprettes regionale uavhengige telle-team for lakselus fra 2018.
- Fra 2022 innføres det avgift knyttet til antall lakselus i anleggene.
- Det innføres ytterligere sanksjoner, som krav om lusefrie anlegg, fra 2027.
- Det må etableres kunnskap om indikatorer for andre miljøpåvirkninger enn lakselus

og hvordan disse kan brukes for å regulere havbruksnæringen.

- Alle anlegg skal være ASC-sertifisert eller godkjent etter tilsvarende ordning innen 2022.
- Eksisterende særreguleringer som bidrar til byråkrati og svekket konkurransekraft for næringen må avvikles, samtidig som man unngår nye.
- Avgiften for nye konsesjoner og utvidelse av eksisterende konsesjoner må i sin helhet tilfalle vertskommunene.

Eksportrettede tiltak

- Arbeidet med å inngå nye handelsavtaler må intensiveres.
- Eksportavgiften må avvikles.
- Det må etableres en eksportstrategi for norsk havbruksteknologi.

Styrking av forskning, utvikling og innovasjon

- Det må opprettes en nasjonal plattform for forskning og innovasjon innen havbruksteknologi og bærekraftig oppdrett.
- Demo Havbruk program opprettes i Forskningsrådet for risikofavlastning ved testing og pilotering av ny havbruksteknologi
- Forskningen på fiskehelse intensiveres

BESØK VÅR FACEBOOK-SIDE
Skann QR-koden eller gå inn på
www.facebook.com/NorskIndustri/

SJEKK UT VÅR NETTSIDE
Skann QR-koden eller gå inn på
www.norskindustri.no

NORSK INDUSTRI

Næringslivets Hus, Middelthuns gate 27
Postboks 7072 Majorstuen, 0306 Oslo

Tlf. 23 08 88 00
post@norskindustri.no

norskindustri.no/veikart
twitter.com/NorskIndustri

Norsk Industri er den største landsforeningen
i Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).